

Nr 41

Finansutskottets betänkande i anledning av motion om utredning angående kapitalmarknadens funktion, m. m.

Motionen

I motionen 1971: 577 av herrar Åsling (c) och Fälldin (c) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en allsidig utredning av kapitalmarknadens funktion och kreditpolitikens effekt på den regionala balansen enligt motionens syfte.

I motionen konstateras att bättre regional balans anges som ett av de centrala målen för den ekonomiska politiken i 1971 års finansplan. Det finns emellertid enligt motionärerna skäl förmoda att den hårda kreditpolitik som förts under senare år i mycket betydande omfattning motverkat den för lokaliseringpolitiken angivna målsättningen. Om en effektiv regionpolitik skall kunna etableras förutsätter detta att faktorer som motverkar en regional balans kan bemästras. Kreditmarknaden tillhör de nyckelområden som borde bli föremål för särskild uppmärksamhet. Motionärerna anser att möjligheterna till en regionalt avpassad kontroll av kreditexpansionen och en regionalt differentierad kreditmarknadspolitik särskilt bör övervägas liksom möjligheterna till en regionalt differentierad räntepolitik.

Utskottet

Senast kreditpolitikens effekt på och eventuella konflikt med de regionalpolitiska målen behandlades av riksdagen var 1970. Bankoutskottet (BaU 1970: 41) avstyrkte då bl. a. motioner om en allsidig utredning av kapitalmarknadens funktion och kreditpolitikens effekt på den regionala balansen, och riksdagen avslog motionerna.

I sitt utlåtande framhöll bankoutskottet att det av allt att döma skulle erbjuda stora svårigheter att i praktiken genomföra en regionalisering av kreditpolitiken. Enligt utskottets mening borde de regionalpolitiska strävandena förverkligas genom medel som i betydande utsträckning kan verka effektivt oberoende av det för tillfället rådande läget på kreditmarknaden. En sådan bedömning hade riksdagen även tidigare givit uttryck åt. Utskottet ville dock inte avvisa möjligheten att vid kreditpolitikens utformning regionalpolitiska faktorer beaktas i den mån detta kan ske utan men för politikens primära funktion.

Finansutskottet är lika litet som tidigare bankoutskottet främmande för att generella kreditpolitiska åtstrammingsåtgärder kan påverka den regionala utvecklingen. Ett närmare studium av hur den kraftiga kredit-

åtsamlingen 1969—1970 påverkade den regionala utvecklingen skulle i och för sig kunna vara av intresse. Det är emellertid i första hand en rent vetenskaplig forskningsuppgift.

Utskottet delar bankoutskottets bedömning att en regional differentiering av kreditpolitiken är mycket svår att realisera. Särskilt torde detta gälla en regional differentiering av räntepolitiken. Enligt utskottets mening bör de regionalpolitiska målen på ett mera effektivt sätt kunna nås med andra medel, i första hand genom lokaliseringsspolitiska stödåtgärder och en lämplig utformning av skatteutjämningsbidragen till kommunerna. Även investeringsfonderna har i betydande utsträckning utnyttjats i regionalpolitikens tjänst.

Ett flertal utredningar sysslar för närvarande med olika delar av den regionalpolitiska problematiken och kan därvid också förväntas komma in på de finansiella och kreditmässiga förutsättningarna för denna politik. Förutom expertgruppen för regional utredningsverksamhet (ERU) kan i sammanhanget nämnas 1968 års lokaliseringssutredning och den år 1970 tillsatta skatteutjämningsrevisionen. Även budgetutredningen och 1968 års kapitalmarknadsutredning torde i viss utsträckning komma att behandla regionala aspekter i sitt arbete. Någon ytterligare utredning av det slag motionärerna förordat synes därför utskottet inte nödvändig.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts hemställer utskottet att riksdagen avslår motionen 1971: 577.

Stockholm den 4 november 1971

På finansutskottets vägnar
SVEN EKSTRÖM

Närvarande: herrar Ekström (s), Knut Johansson i Stockholm (s), Larsson i Karlskoga (s), Kristiansson i Harplinge (c), Jansson (s), Löfgren (fp), Josefsson i Halmstad (s), Brundin (m), Arne Pettersson i Malmö (s), Åsling (c), Gadd (s), Fågelsbo (c), Möller i Göteborg (fp), Rask (s) och Magnusson i Borås (m).

Reservation

av herrar Kristiansson i Harplinge (c), Löfgren (fp), Brundin (m), Åsling (c), Fågelsbo (c), Möller i Göteborg (fp) och Magnusson i Borås (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar med "Finansutskottet är" och på s. 2 slutar med "inte nödvändig" bort ha följande lydelse:

”Enligt finansutskottets bedömning måste de regionalpolitiska synpunkterna ges ökad vikt vid utformningen av den framtida ekonomiska politiken. Samtidigt som de regionalpolitiska målen blir mer preciserade behöver samhället bättre styrmedel för att kunna realisera dem. Att med denna utveckling för ögonen avstå från att även söka ge kreditpolitiken en mer regionalpolitisk orientering vore enligt utskottet oklokt.

Som motionärerna framhåller finns det bl. a. skäl att förmoda, att kreditrestriktioner har en tendens att motverka den för lokaliseringspolitiken angivna målsättningen. Erfarenheterna talar sålunda för att en ransonering av krediterna träffar mindre expansiva näringar och regioner jämförelsevis hårt. Kreditpolitiken, såsom den bedrivits under senare år, konserverar på detta sätt lätt en bestående tendens till koncentration av den ekonomiska verksamheten. Kreditmarknadens institutionella prägel bidrar sannolikt också till en sådan utveckling. Det är enligt utskottets mening därför angeläget att en utredning tillsätts, som klargör sambanden och möjliggör en bedömning av hur kreditpolitiken hittills påverkat våra möjligheter att realisera de regionalpolitiska målen.”

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

”att riksdagen i anledning av motionen 1971: 577 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en allsidig utredning av kapitalmarknadens funktion och kreditpolitikens effekt på den regionala balansen.”

